

Spelen en leren in het groen

Casimir school

Steeds meer schoolpleinen worden omgebouwd tot een groen schoolplein. Het biedt kinderen meer uitdaging bij het spelen en ondertussen leren ze ook nog wat over de natuur. Er kan ook buiten les worden gegeven.

Door: **Arthur Schroer**

De voordelen van een groen schoolplein zijn al vaak en breed uitgemeten. Kinderen staan in direct contact met bomen, planten, struiken en dieren en kunnen zo kennismaken met de natuur. Ze leren waarom het belangrijk is de natuur te koesteren en hoe er goed mee om te gaan. De digitale wereld kan op een groen schoolplein worden

losgelaten. De omgeving biedt rust en er is ruimte voor creativiteit. Geen wonder dat steeds meer scholen hiervoor kiezen en de schoolpleinen ombouwen tot een natuurlijke belevingswereld.

Saamhorigheid

Maar er zijn nog meer voordelen om voor een groen schoolplein te kiezen. Het daagt kinderen uit meer te bewegen en samen actief bezig

te zijn in een natuurlijke omgeving. Het biedt afleiding aan kinderen die langer op school moeten verblijven. De buurt en ouders kunnen worden betrokken bij het onderhoud van het groen, wat goed is voor de saamhorigheid. En het draagt bij aan een leefbaar klimaat en een vruchtbare grond.

Leerkracht van groen

Er wordt een onderzoeksproject 'De 'leer'kracht van groene schoolpleinen' (2013-2020) gedaan naar de mogelijkheden en effecten van buiten lesgeven. Dit project wordt uitgevoerd binnen een samenwerkingsverband van Hogeschool Leiden, Vrije Universiteit Amsterdam, Veldwerk Nederland, Thomas More

Hogeschool, de Sophia Stichting, Fonds 1818 en Rijksuniversiteit Groningen. Het onderzoek werd mede mogelijk gemaakt door financiering uit de regeling RAAK-PRO van SIA (Stichting Innovatie Alliantie). Uit het onderzoek blijkt dat buiten lesgeven voor leerkrachten nog onbekend terrein is en dat maakt het spannend. Docenten ervaren dat er te weinig tijd ingeroosterd kan worden om buiten les te geven. Ook komt uit het onderzoek naar voren dat ruim 80% van de leerlingen het

leuk zou vinden om buiten les te krijgen en dat 60% dat nog nooit heeft meegemaakt.

Omdraaien

Erwin Groenenberg van de Thomas More Hogeschool Rotterdam is voorstander van buiten les geven. "Als je momenten inbouwt om met de kinderen naar buiten te gaan, ontstaat er een vuurtje waar je zelf ook energie van krijgt. Waarom zou je lesgeven in lokalen als je buiten zoveel rijkdom hebt? Ik draai het

liever om. Alles wat je buiten kan leren moet je ook buiten leren. Anders zit je binnen om het binnen zitten."

Er ontstaat een vuurtje waar je zelf ook energie van krijgt

In de praktijk

'Groen is wat de kinderen ervan hebben gemaakt'

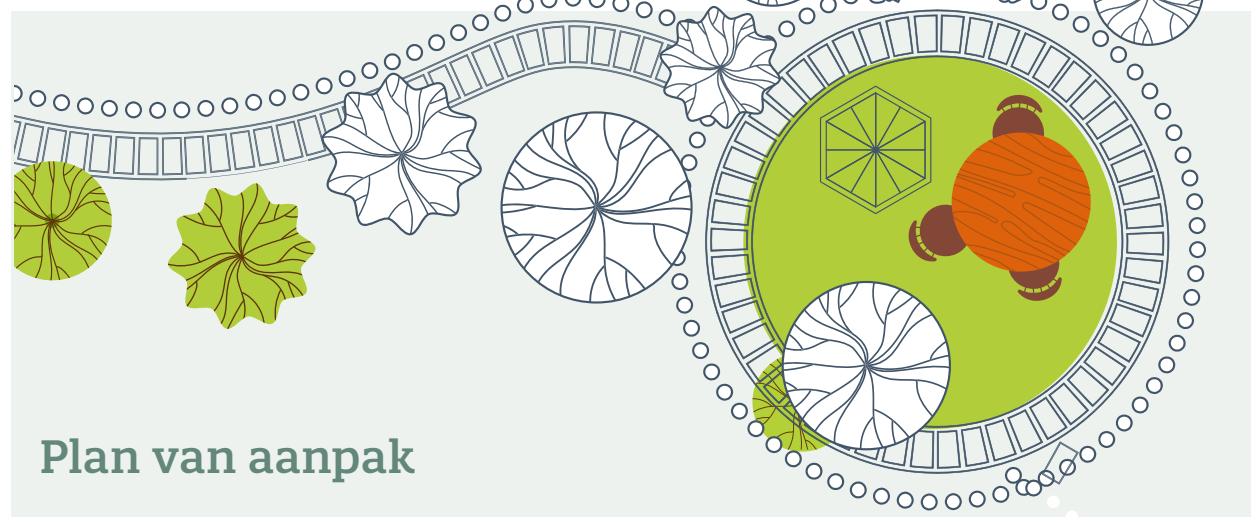

Christie van Severter, schoolleider Prins Willem Alexanderschool te Ermelo: "We hebben sinds september 2019 een klimaatneutrale school. Tijdens de bouwperiode is er contact gezocht met de Gelderse Sportfederatie om ons te ondersteunen met de ontwikkeling van een leuk beweegplein. Het was in de eerste instantie niet een groen plein. Dat is wat de kinderen er met de door hen uitgekozen ontwerper van hebben gemaakt. Er zijn natuurlijke speeltoestellen, een deel is bestraat en een deel is met schors bedekt, er zit een 'buitenlesplaats' in en de begroeiing is zeer divers met vruchtbomen en -struiken, stevige gras- en bamboe soorten, kruiden, enzovoort. Zowel de kinderen als de leerkrachten zijn er enorm blij mee en ik ben er ook heel tevreden over. Alles wat de kinderen op hun verlanglijstje hadden staan, is gelukt. Het heeft veel energie gekost om voldoende geld bij elkaar te krijgen om te zorgen dat het plein over vijf jaar nog steeds fijn is om te spelen. Dus een goede afwatering, mooie sterke beplanting en goed bestraat waar nodig. Het was een fijne samenwerking met de gemeente, ook zij hebben geholpen waar mogelijk was."

Renske Kleintjes RADO, Adjunct Directeur Schoolvereniging voor Neutraal Bijzonder Onderwijs Casimir te Gouda: "Wij vinden het belangrijk dat kinderen bewust zijn van de verandering in het klimaat en welke bijdrage je als individu hieraan kunt bijdragen. In de 'stenen' binnenstad is ons schoolplein nu een kleine groene oase. Doordat er tegels uit zijn gegaan en planten er weer in zijn gegaan, hebben wij een klimaatadaptieve maatregel genomen. Tevens wordt al het hemelwater van het dak opgevangen en naar het oppervlaktewater van de singels in Gouda gebracht. Hierdoor komt het niet in het riool terecht en bij piekbuien ontlasten we zo het riool in de binnenstad. De feitelijke uitwerking heeft zo'n drie jaar in beslag genomen. De uiteindelijke realisatiefase maar zo'n drie maanden. Het voortraject kostte de meeste tijd, omdat wij graag de gemeente Gouda en Hoogheemraadschap Rijnland als co-financierders in het project wilden betrekken. Er zijn groene stroken met sluipweggetjes door wilgentunnels te vinden. De twee speelobjecten zijn gemaakt van duurzaam Robinia hout. De leerlingen zijn heel enthousiast over het plein, evenals de leerkrachten. Wij zijn zeer tevreden over het plein. Wij hebben echter van te voren niet bedacht dat wij veel tijd kwijt zijn aan het water geven van de planten, zeker in een warme zomer. Ik gun iedere school een groen/blauw schoolplein. Het is echter goed om te beseffen dat het veel tijd en energie kost om een groen/blauw schoolplein te realiseren. Het loont de moeite om je als school hier goed in te verdiepen en contact te zoeken met scholen die dit al hebben gerealiseerd, zodat er praktische tips uitgewisseld kunnen worden."

'Zowel leerlingen als leerkrachten zijn zeer positief over het plein'

Plan van aanpak

Stap 1: Het begin

- Betrek bij de eerste plannen diverse partijen, zoals het schoolbestuur, de leerkrachten, ouders, buurtbewoners, lokale natuurvereniging, gemeente, enzovoort;
 - Bepaal wie de kar gaat trekken om de helicopterview te houden;
 - Breng in kaart wie er op vrijwillige basis mee willen werken aan het project;
 - Stel een overkoepelende werkgroep samen en maak subgroepen verantwoordelijk voor specifieke taken;
 - Leg voor aan de betrokkenen wat er mogelijk is qua kostprijs voor het project;
 - Belangrijk is een financiële groep samen te stellen, die de kosten in de gaten houdt;
 - Is niet alles duidelijk in beeld, ga dan brainstormen met enthousiaste deelnemers.
- Plan voor klimmogelijkheden natuurlijke materialen als rotsen of boomstammen;
 - Creëer bijvoorbeeld ook een hut van gevlochten wilgentenen;
 - Zitmogelijkheden kunnen gemaakt worden van afgezaagde boomstammen;
 - Een moestuin kan een educatieve meerwaarde zijn;
 - Denk na over een schaduw gedeelte, bijvoorbeeld een druivenstruik of pergola;
 - Kijk of het plein na schooltijd een functie kan bieden aan de wijk;
 - Houd altijd de veiligheid van de kinderen voor ogen bij de plannen;
 - Denk na over het ontstaan van eventuelen nadelen, zoals modderpoelen, platgelopen gras, geen goed overzicht over het plein en te weinig bewegingsruimte;
 - Doe ideeën op bij al bestaande groene schoolpleinen.

Stap 2: Voorbereiding

- Maak een plattegrond van het schoolplein en verdeel deze onder de subgroepen;
- Verzamel alle ideeën van de groepen en breng deze in kaart;
- Betrek ook ideeën van kinderen bij de plannen, omdat zij goed weten wat ze willen;
- Bedenk welke bomen, planten en dieren er op het schoolplein kunnen komen;

Stap 3: Samenbrengen

- Breng alle plannen samen en sorteer ze qua wensen en minimale eisen;
- Beslis wie het uiteindelijke ontwerp maakt, een ontwerp bureau of betrokkene;
- Laat je door een deskundige voorlichten over de te verwachten groei van de geplande planten- en boomsoorten;

- Presenteer aan de betrokkenen het eerste ontwerp inclusief een kostenraming;
- Verzamel vervolgens alle op- en aanmerkingen;
- Stel het definitieve ontwerp samen, waarmee aan de slag gegaan kan worden;
- Maak een goede planning vooraf, zodat bijvoorbeeld niet de tegels al weggehaald worden en er nog geen materiaal is om invulling te geven;
- Probeer bedrijven materialen te laten sponsoren en bekijk welke aanwezige materialen, bomen en planten hergebruikt kunnen worden;
- Bekijk waar je gratis materialen op de kop kunt tikken, van houtsnippers tot afgezaagde bomen.

Stap 4: Aan de slag

- Maak een perfecte planning voor de uitvoering, wie doet wat op welk moment;
- Schakel vakbekwame hulp in daar waar nodig;
- Zorg dat het 'wij'-gevoel blijft heersen onder alle betrokkenen om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen.

Stap 5:

Gereed & verder

- Plan een officiële opening en nodig daarbij de kinderen, ouders, omwonenden en pers uit;
- Evalueer na een maand de nieuwe opzet of er eventueel aanpassingen dienen te komen;

- Zorg voor een schema waarin voor iedereen duidelijk is welke rol er vervuld wordt bij het onderhoud, betrek hier ook kinderen bij;
- Houd een logboek bij over de groei en bloei op het schoolplein, zodat iedereen op de hoogte blijft;
- Leraren kunnen het schoolplein als buitenlokaal gebruiken voor bepaalde lessen.

Bron: Deels gebaseerd op stappenplan dat door Fonds 1818 in het kader van het programma Groene Schoolpleinen is ontwikkeld - groeneschoolpleinen.nl

Anna Ontzorgt, voor al uw roostering op afstand
Meer informatie op www.annaontzorgt.nl